

مصوبه مذکور طی نامه شماره ۳۷۰۳ - ق مورخ ۱۳۷۹/۱/۲۸ مجلس به ریاست جمهوری، ارسال و طی نامه شماره ۳۰۲۶ مورخ ۱۳۷۹/۲/۴ ریاست جمهوری جهت اجرا به دولت ابلاغ شد. در قانون فوق در ارتباط با اهمیت و حساسیت موضوع اشتغال در جامعه آمده است: «این برنامه ضرورت‌ها و چالش‌های اساسی کشور در سالهای آتی نظیر جوانی جمعیت، اهتمام به امر اشتغال و فراهم آوردن رشد اقتصادی موردنیاز برای کاستن از میزان بیکاری فعلی، توسعه منابع انسانی و فن‌آوری، افزایش سطح مشارکت اجتماعی و بهره‌مندی از منابع و امکانات کشور و مزیت‌های متعدد آن را مورد توجه جدی قرار داده است.»

بدین ترتیب اهداف کمی قانون برنامه سوم در امر اشتغالزایی جامعه طبق جدول «۱» فرصتهای پیش‌بینی شده شغلی را نشان می‌دهد:

جدول شماره ۱: فرصتهای شغلی پیش‌بینی شده

سال	تعداد فرصت شغلی پیش‌بینی شده (برای هر سال هزار نفر)
۱۳۷۹	۵۰۰
۱۳۸۰	۶۸۴
۱۳۸۱	۸۰۹
۱۳۸۲	۸۷۰
۱۳۸۳	۹۳۶
جمع	۳۵۷۱

مأخذ: قانون برنامه سوم توسعه

به اختصار در بررسی مواد قانون مذکور در ارتباط با ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و اشتغالزایی جامعه دولت موظف گردیده است.

ماده ۴۸. وزارت کشور افراد خارجی بدون پروانه کار را به کشور متبوع آنان انتقال و یا آنها را در اردوگاههای مشخص اسکان دهد.

ماده ۴۹. تخفیف‌های بیمه سهم کارفرما و کاهش مالیاتها به منظور تشویق کارفرمایان کارگاههای موجود اعمال گردد.

ماده ۵۰. اعمال معافیت از حقوق و عوارض دولتی برای سرمایه‌گذارانی که در

تأملی در:

اهداف اشتغالزایی قانون برنامه سوم توسعه

○ علی شعبانزاده

توجه دولت را همین مسأله یعنی تأمین شرایط اشتغال در جامعه تشکیل می‌دهد. براساس آمارهای موجود هم‌اکنون حدود ۷۰ درصد جمعیت ایران زیر ۳۰ سال می‌باشند و این در حالی است که هزینه ایجاد یک شغل ثابت یا پایدار و موثر در اقتصاد کشور بین ۱۰۰ تا ۳۰۰ میلیون ریال تخمین زده می‌شود. در برنامه سوم توسعه ضرورت تحقق ایجاد میانگین ۷۶۵۰۰۰ فرصت شغلی در سال پیش‌بینی شده است.

۱- قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۷۹-۱۳۸۳)

قانون برنامه سوم توسعه مشتمل بر یکصد و نود و نه ماده و پنجاه و هفت تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۷۹/۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱۷ به تأیید شورای نگهبان رسید. همچنین

بنیان همبستگی جامعه و تحکیم استقلال و اقتدار ملی را شاید بتوان اشتغال و درآمدهای حاصل از آن نام نهاد. چرا که وجود افراد بیکار در میان قشر تحصیلکرده دانشگاهی و غیردانشگاهی به منزله تباہ شدن بخشی از سرمایه‌گذارهای انسانی است و عدم تأمین شرایط شغلی در کشور نیز ضریب آسیب‌پذیری اجتماعی را بالا برده و سبب وقوع بحرانهای عظیم اجتماعی و سیاسی خواهد شد. البته محض بیکاری در جامعه ریشه در مشکلاتی همچون نرخ بالای تورم توأم با رکود - تداوم توزیع نابرابر درآمدها - نرخ رشد پایین تولید ناخالص داخلی - وابستگی شدید ساختار مالی به درآمدهای نفتی - گسترده‌گی تصدیی دولت در امور اقتصادی و فقدان یک نظام تأمین اجتماعی فراگیر و... که چاره حل چنین مشکلات ساختاری، نیازمند عزم ملی در کشور است. از این‌رو عمده‌کانون

شامل تسهیلات تکلیفی، وجوه اداره شده، کمکهای فنی و اعتباری، اعتبارات صندوق حمایت از فرصتهای شغلی، اعتبارات مربوط به اشتغال زوجهای جوان، اعتبارات اشتغالزایی در اختیار دستگاههای حمایتی، تسهیلات مربوط به مواد (۵۵) و (۵۶) قانون برنامه سوم توسعه و... هستند (جدول شماره ۲).

ب) اعتبارات و تسهیلاتی که به صورت غیرمستقیم بر اشتغالزایی مؤثرند:

شامل اعتبارات مناطق توسعه نیافته، اعتبارات عمومی پیشبینی شده برای سرمایه گذاری شرکتهای دولتی، سرمایه گذاری شرکتهای دولتی از محل منابع داخلی شرکتهای، تأمین هزینههای کارورزی فارغالتحصیلان بیکار، اعتبارات صندوق حمایت از منابع الکترونیک و... هستند (جدول شماره ۳).

جدول شماره ۲ تصویر کلی اعتبارات مستقیم (خاص اشتغالزایی) و سهم هر یک از آنها به علاوه سهم تعاونیها را در قوانین بودجه سالهای ۱۳۷۹، ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ کل کشور نشان می دهد. در این رابطه به رغم افزایش کل اعتبارات و تسهیلات خاص اشتغالزایی طی دوره مورد بررسی، شاهد تغییر و تحول در ترکیب و سهم اجزای آن هستیم.

به طور مثال سهم تسهیلات تکلیفی از حدود ۳۵ درصد در سال ۱۳۷۹ به حدود ۱۵ درصد در سال ۱۳۸۰ و ۱۱ درصد در سال ۱۳۸۱ کاهش یافته است. همچنین سهم اعتبارات وجوه اداره شده نیز کاهش یافته و از ۳۹ درصد ۱۳۷۹ به حدود ۳۳ درصد در ۱۳۸۰ و ۲۴ درصد در ۱۳۸۱ رسیده است. دلیل مهم و اصلی کاهش سهم تسهیلات تکلیفی و اعتبارات وجوه اداره شده در اعتبارات و تسهیلات خاص اشتغالزایی طی سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱، منظور کردن تسهیلات موضوع ماده (۵۵) و به ویژه (۵۶) قانون برنامه توسعه می باشد.

لازم به توضیح است در بودجه سال ۸۲ در تبصره (۳) سهم بخش تعاون در ارتباط با تسهیلات بانکی (بند پ)، وجوه اداره شده (بند ح) کمکهای فنی و اعتباری بند (ث) و ردیف ۵۰۳۵۱۵ برای افزایش سرمایه دولت در اختیار صندوق تعاون

تعاون بایستی استفاده و توزیع استانی گردد و این در حالی است که آیین نامه اجرایی ماده ۵۶ مصوب ۸۰/۱۰/۴ هیأت محترم دولت با مفاد ماده قانونی مذکور مغایرت آشکار داشته است. به طوری که کلیه تسهیلات قرض الحسنه سهم سالهای ۸۰ و ۸۱ بلافاصله بین استانها توزیع و اختیار توزیع آن به ادارات کل کار و امور اجتماعی استانها تفویض گردید. بدین ترتیب (جدول شماره ۱) سهم تخصیص و توزیع اعتبارات بخش تعاون مغفول مانده است. با ملاحظه اهداف مقرر در بند ۲ اصل ۴۳ قانون اساسی مصرح در صدر ماده ۵۶، در واقع بحث ایجاد اشتغال در شکل تعاونی از طریق اعطای وام بدون بهره به عنوان یکی از ساز و کارهای مهم برای رفع معضل بیکاری، تأمین شرایط و امکانات کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند مورد تأکید قرار گرفته است. این در حالی است که تأسیس تعاونیها جهت کاهش تصدی دولت و اعطای تسهیلات بانکی و یارانه سود تسهیلات در حمایت از اشتغال و سرمایه گذاری از مهمترین تکالیف وزارت تعاون در برنامه سوم محسوب می شود.

از اینرو اختصاص سهم اعتبارات مربوط به ماده ۵۶ قانون برنامه سوم برای اشتغالزایی بیکاران و راه اندازی طرحهای نیمه تمام در قالب شکل های تعاونی برای سال ۸۲ و تا پایان برنامه سوم برای تقویت و توسعه بخش تعاون یک ضرورت محسوب می گردد. به طوری که می بایست با اصلاح آیین نامه اجرایی مزبور در استفاده از اعتبارات با تشخیص، تایید و معرفی به بانکها از طریق وزارت تعاون صورت پذیرد.

۲- اهداف کمی اعتبارات و تسهیلات اشتغالزایی در قوانین بودجه کشور (۸۱-۱۳۷۹)

دولت برای مقابله با بحران بیکاری به دو صورت عمده اقدام به اعطای اعتبارات و تسهیلات مختلف می نماید.

الف) اعتبارات و تسهیلات خاص اشتغالزایی:

اعتبارات و تسهیلات خاص اشتغالزایی

مناطق کمتر توسعه یافته در طول سالیان برنامه اقدام به سرمایه گذاری می کنند. ماده ۵۳. تشکیل کمیته ای از سوی وزارتخانه های ذیربط برای اعزام نیروی کار به خارج از کشور.

ماده ۵۴. در قالب لوایح بودجه سنواتی و از طریق وجوه اداره شده تسهیلات مناسب با سهم متقاضیان سرمایه گذاری در طرحهای اشتغالزا و صنایع کوچک و نیز قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را در قالب این قانون تأمین نماید. همچنین بخشی از تسهیلات اعتباری نظام بانکی باید برای حمایت از صنایع کوچک و اشتغالزا اختصاص یابد.

ماده ۵۵. سه درصد سپرده های قانونی بانکها نزد بانک مرکزی بر مبنای درصد سال ۱۳۷۸ در اختیار بانکهای کشاورزی، مسکن، صنعت و معدن (هر بانک یک درصد) قرار می گیرد تا صرف اعطای تسهیلات به طرحهای کشاورزی و دامپروری، اهداف ساختمان و مسکن، تکمیل طرحهای صنعتی و معدنی بخش غیردولتی شود که ویژگی عمده آن اشتغالزایی است.

ماده ۵۶. در اجرای بند (۲) اصل ۴۳ قانون اساسی، نظام بانکی کشور موظف است در طول سالهای برنامه سوم به نحوی برنامه ریزی و اقدام نماید که همواره پس از کسر ذخایر قانونی و احتیاطی سپرده های قرض الحسنه پس انداز که حداکثر از بیست درصد (۲۰٪) آن تجاوز نمی کند حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) بقیه را به صورت تسهیلات در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی به منظور ایجاد فرصت های جدید شغلی قرار دهد و مبلغ وام برای هر مستقاضی تا سسی میلیون ریال (۳۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال) تعیین شده است. (اصلاحیه مصوب ۸۰/۸/۲۹ مجلس شورای اسلامی)

در تحلیل اصلاح ماده ۵۶ قانون برنامه سوم توسعه اشاره به این نکته حائز اهمیت است که در واقع اصلاح ماده قانونی مذکور در راستای اجرای بند ۲ اصل ۴۳ قانون اساسی مصرح در صدر ماده ۵۶ بوده و این مهم در جهت تکمیل اختیارات و وظایف اشتغالزایی وزارت

جدول شماره ۲: تصویر کلی اعتبارات مستقیم و سهم هریک از آنها در قوانین بودجه سالهای ۸۱-۱۳۷۹

(ارقام به میلیارد ریال - درصد)

عنوان	سال			۱۳۸۰			۱۳۷۹		
	مبلغ کل	سهم اشتغال (درصد)	سهم تعاونها	مبلغ کل	سهم اشتغال (درصد)	سهم تعاونها	مبلغ کل	سهم اشتغال (درصد)	سهم تعاونها
تسهیلات تکلیفی بند (ج) تبصره (۳) استانی	۲۳۶۸	۳۴/۸	۷۰۰	۲۰۱۶	۱۴/۷	۷۵۸	۲۰۴۷	۱۱/۰۰	۷۴۹
بند ج تبصره ۳ سهم ملی غیردولتی	۱۴۳۲	-	-	۱۳۴/۴	-	۳۶۵/۵	۱۱۵۲	-	۹۱/۵
وجوه اداره شده جزء ۲ بند (ب) تبصره ۲۹ در ۱۳۸۱ بند (ل) تبصره (۳)	۲۶۶۵	۳۹/۱	-	۴۵۰۰	۳۲/۸	-	۴۵۰۰	۲۴/۲	-
وجوه اداره شده و کمکهای فنی و اعتباری بند (الف) تبصره ۱۱ در ۱۳۸۱ بند (ط) تبصره ۳	۷۷۱	۱۱/۳	۰	۸۱۰	۵/۹	۰	۱۶۴۲/۵	۸/۸	۱۰۰
صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی بند (ب) تبصره ۱ ادر ۱۳۸۱ بند (ی) تبصره (۳)	۴۱۳/۲	۶/۱	-	۴۰۵	۲/۹	-	۴۷۰	۲/۵	-
کمک به صندوق توسعه اشتغال روستایی (ردیف ۵۰۳۵۲۹)	۱۴/۴	۰/۲	-	۹۵/۶	۰/۷	-	-	-	-
اعتبارات مربوط به اشتغال زوج‌های جوان (بند تبصره ۳۶) در ۱۳۸۱ بند (م) تبصره ۷	۷۵	۱/۱	-	-	-	-	۶۰	۰/۳	-
اعتبارات اشتغالزایی در اختیار دستگاههای حمایتی (بند (د) تبصره ۱) در ۱۳۸۱ بند (م) تبصره ۲	۴۰۳	۵/۹	-	۵۰۰/۹	۳/۶	-	۵۴۱/۱	۲/۹	-
تسهیلات موضوع ماده ۵۵ قانون برنامه سوم	-	-	-	۲۷۲	۲/۰۰	-	۲۷۲	۱/۵	-
تسهیلات موضوع ماده ۵۶ قانون برنامه سوم	-	-	-	۴۸۸۹	۳۵/۶	-	۴۸۸۹	-	-
وجوه اداره شده بند (ل) تبصره ۲۵	-	-	-	۱۵۰	۱/۱	-	-	-	-
افزایش سرمایه دولت در صندوق تعاون (ردیف ۵۰۳۵۱۵)	۱۰۰	۱/۵	۱۰۰	۱۰۰	۰/۷	۱۰۰	۵۰	۰/۳	۵۰
جمع کل	۸۲۴۱/۶	۱۰۰	۱۰۰	۱۳۸۷۲/۹	۱۰۰	۱۲۲۳/۵	۱۵۶۲۳/۶	۱۰۰	۹۹۰/۵

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، قوانین بودجه سنواتی و معاونت اشتغال وزارت تعاون می‌باشد.

- سهم تعاونها از بند (ج) تبصره (۳) استانی شامل تعاونهای وزارت جهاد کشاورزی نیز می‌باشد.

- تعیین سهم تعاونی از منابع بند (ج) تبصره (۳) استانی طبق مفاد قانون بودجه سال ۷۹ در صلاحیت کمیته‌های برنامه‌ریزی استانها بوده و لذا «سهم از پیش تعیین شده‌ای» وجود نداشته است، لکن حدود ۷۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است.

- با احتساب تسهیلات تکلیفی مسکن سهم تعاونها ۴۹، ۴۵ و ۱۵ در سالهای ۷۹، ۸۰ و ۸۱ به ترتیب ۲۲۵، ۳۶۰ و ۴۰۰ میلیارد ریال در مجموع سهم تعاونیها از منابع قانون برنامه سوم و قوانین بودجه کل کشور به ترتیب سال ۷۹ (۱۲۸۸/۴ میلیارد ریال) - سال ۸۰ (۱۴۸۳/۵ میلیارد ریال) و سال ۸۱ (۱۳۹۰/۵ میلیارد ریال) می‌باشد.

مستقیم و غیرمستقیم در ایجاد فرصتهای شغلی جدید و تثبیت شغل‌های موجود نقش اساسی دارد. جایگاه سهم ۸۰ درصدی دولت در اقتصاد کشور مانع جدی در رشد و تقویت بخش غیردولتی محسوب می‌گردد. نتیجه اینکه برای ایجاد و گسترش فرصتهای شغلی جدید بایستی توجه و اهتمام به سایر بخش‌های اقتصادی کشور بالاخص بخش تعاونی صورت پذیرد. توسعه و ایجاد شرکتهای تعاونی در ایجاد اشتغال برای جامعه، راهکاری مناسب در حل بسیاری از مسائل و معضلات اقتصادی و اجتماعی محسوب می‌گردد. تعاون در بعد اقتصادی

غیرمستقیم اشتغالزایی و سهم هریک از آنها رادر قوانین بودجه سالهای ۷۹، ۸۰ و ۸۱ کشور نشان می‌دهد. همانطور که از آمار و اطلاعات مندرج در جدول ۳ مشخص است، سهم بسیار بالایی از اعتبارات غیرمستقیم اشتغالزایی مربوط به سرمایه‌گذاری شرکتهای دولتی است. به طوری که این سهم از ۷۹/۵ درصد در سال ۷۹ به ۶۷/۹ درصد در سال ۱۳۸۰ و ۸۳/۱ درصد در سال ۱۳۸۱ رسیده است. و این موضوع بیانگر این واقعیت است که بار اصلی کاهش بیکاری و ایجاد فرصتهای شغلی متناسب با عرضه نیروی کار به دوش دولت است و دولت خود به صورت

(۱۰۰ میلیارد ریال) جهت ارائه تسهیلات به متقاضیان واجد شرایط منظور شده است. در بند (پ) تبصره ۳ تصریح گردیده که افزایش سقف مانده تسهیلات بانکی در سال ۱۳۸۲ تا سقف سه هزار و ششصد میلیارد (۳/۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال مجاز می‌باشد. به طوری که از این افزایش مانده تسهیلات سهم بخش دولتی ۲۵٪ و سهم بخش تعاونی و خصوصاً ۷۵٪ است. همچنین در بند (الف) تبصره ۷ و بند (ز) تبصره ۲۱ تکالیف وزارت تعاون در موضوع اشتغال تعیین گردیده است. جدول شماره ۳ تصویر کلی اعتبارات

تعاون در بعد اقتصادی به مسائلی چون رفع بیکاری، ارزش دادن به نیروی کار به جای سرمایه، مبارزه با استضعاف، انحصار و سلطه‌گری اقتصادی و در بعد اجتماعی به مسائلی چون مشارکت مردم، کاهش بار مسؤولیت دولت، همبستگی و مسؤولیت‌پذیری اجتماعی را مطرح نظر دارد. از این‌رو امید است در تدوین لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و لویح بودجه سنواتی کشور از سوی دولت و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی جایگاه بخش تعاون به عنوان یکی از ارکان نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بیش از پیش مورد اهمیت قرار گیرد.

جدول شماره ۳: تصویر کلی اعتبارات مستقیم و سهم هر یک از آنها در قوانین بودجه سالهای ۸۱-۱۳۷۹

(ارقام به میلیارد ریال - درصد)

سال		۱۳۷۹		۱۳۸۰		۱۳۸۱		عنوان
مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	مبلغ	سهم	
۲۶۰	۰/۳۵	۳۰۰	۰/۲۱	۳۰۰	۰/۲۱	۳۰۰	۰/۱۷	اعتبارات مناطق توسعه نیافته (۵۰۳۲۸۸)
۱۳۱۹	۱/۷۶	۳۴۰۳	۲/۴۰	-	-	-	-	ساز و کار پیش‌بینی شده در بند (ط) تبصره ۳ قانون بودجه
۵۷۵۸	۷/۶۸	۶۷۷۵	۴/۷۷	۱۳۷۹۰	۷/۸۰	-	-	اعتبارات عمومی پیش‌بینی شده برای سرمایه‌گذاری شرکتهای دولتی
۵۹۵۹۱	۷۹/۴۵	۹۵۲۹۶	۶۷/۱۶	۱۴۷۰۰۰	۸۳/۱۱	-	-	سرمایه‌گذاری شرکتهای دولتی از محل منابع داخلی شرکتهای و سایر منابع
۸۰۰۰	۱۰/۶۷	۲۸۰۰۰	۱۹/۷۳	-	-	-	-	ساز و کار پیش‌بینی شده در اصلاحیه ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه
-	-	-	-	۱۵۴۰۰	۸/۷۱	-	-	استفاده از اعتبارات جزء ۱-۳ بند (ل) تبصره ۲۹ (در ۱۳۸۱ بند (ل) تبصره ۲۱)
-	-	۳۵	۰/۰۲	-	-	-	-	تامین هزینه‌های کارورزی فارغ‌التحصیلان بیکار جزء ۴ بند (الف) تبصره ۴ (در ۱۳۸۱ بند (ل) تبصره ۲۱)
-	-	-	-	-	-	-	-	اعتبارات منظور شده در بند (الف) تبصره ۱۴ (استفاده از منابع داخلی برای تجهیز ناوگان ریلی و دریایی)
-	-	-	-	-	-	-	-	قسمتی از اعتبارات مناطق توسعه‌نیافته موضوع بند (الف) تبصره ۱۶
-	-	-	-	-	-	-	-	قسمتی از اعتبارات ردیف ۵۰۳۵۳۱ برای خرید خودرو جمعی
۸۰	۰/۱۱	۸۰	۰/۰۶	۸۰	۰/۰۵	۸۰	۰/۰۵	صندوق حمایت از صنایع الکترونیک ردیف ۵۰۳۴۱۵
۷۵۰۰۸	۱۰۰	۱۴۱۸۸۹	۱۰۰	۱۷۶۸۷۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع کل

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، قوانین بودجه سنواتی

* اعتبارات این بندها در جمع منظور نشده است.

جدول شماره ۴: تصویر کلی اعتبارات مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی در قوانین بودجه سالهای ۸۱-۱۳۷۹

(ارقام به میلیارد ریال - درصد)

سال		۱۳۷۹		۱۳۸۰		۱۳۸۱		عنوان
جمع کل	سهم درصد	جمع کل	سهم درصد	جمع کل	سهم درصد	جمع کل	سهم درصد	
۶۸۰۹/۶	۸/۳	۱۳۷۳۸/۵	۸/۸	۱۸۵۸۲/۶	۹/۵	۳۹۱۳۰/۷	۹	اعتبارات و تسهیلات خاص اشتغالزایی
۷۵۰۰۸	۹۱/۷	۱۴۱۸۸۹	۹۱/۲	۱۷۶۸۷۰	۹۰/۵	۳۹۳۷۶۷	۹۱	اعتبارات و تسهیلات غیرمستقیم اشتغالزایی
۸۱۸۱۷/۶	۱۰۰	۱۵۵۶۲۷/۵	۱۰۰	۱۹۵۴۵۲/۶	۱۰۰	۴۳۲۸۹۷/۷	۱۰۰	جمع کل

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (قوانین بودجه سنواتی)

مسئولیت‌پذیری اجتماعی را مطرح نظر دارد. از این‌رو امید است در تدوین لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و لویح بودجه سنواتی کشور از سوی دولت و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی جایگاه بخش تعاون به عنوان یکی از ارکان نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بیش از پیش مورد اهمیت قرار گیرد.

به مسائلی چون رفع بیکاری، ارزش دادن به نیروی کار به جای سرمایه، مبارزه با استضعاف، انحصار و سلطه‌گری اقتصادی و در بعد اجتماعی به مسائلی چون مشارکت مردم، کاهش بار

مسئولیت دولت، همبستگی و مسؤولیت‌پذیری اجتماعی را مطرح نظر دارد. از این‌رو امید است در تدوین لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و لویح بودجه سنواتی کشور از سوی دولت و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی جایگاه بخش تعاون به عنوان یکی از ارکان نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بیش از پیش مورد اهمیت قرار گیرد.